

Arbetsmarknadsdepartementet

Vår referens/dnr:

Anna Bergsten
Dnr 2025-164

Er referens/dnr:

A2025/00628

2025-10-24

Remissvar

En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv (SOU 2025:73)

Svenskt Näringsliv har getts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerat betänkande av Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv.

Sammanfattning

- Svenskt Näringsliv tillstyrker utredningens förslag till ny arbetsmiljöstrategi för åren 2026-2030 inklusive de delvis justerade delmålen.
- Svenskt Näringsliv tillstyrker utredningens förslag om att inrätta en nationell samordningsfunktion för arbetsmiljö med placering på Arbetsmarknadsdepartementet.
- Svenskt Näringsliv tillstyrker utredningens förslag om att Statskontoret får i uppdrag av regeringen att följa upp den nya arbetsmiljöstrategin.
- Svenskt Näringsliv anser att arbetsmiljöstrategin tydligare ska lyfta fram arbetstagarnas ansvar och aktiva roll i arbetsmiljöarbetet samt vikten av att företagen behöver ges goda förutsättningar att ta sitt ansvar inklusive ett enkelt och tydligt regelverk.
- Svenskt Näringsliv anser att arbetsmiljöstrategin tydligare ska peka på vikten av goda och långsiktiga förutsättningar för företagshälsovård eller motsvarande expertresurs.

Generella synpunkter

Företagen måste ges goda förutsättningar att följa regelverket och ta sitt ansvar

En bra arbetsmiljö skapar konkurrenskraftiga företag och ökad tillväxt som i sin tur ger oss ökad välfärd. Då måste också företagen och näringslivet ges förutsättningar att följa regelverket och kunna ta sitt ansvar. Utgångspunkten måste därför vara att underlätta för arbetsgivare på skilda sätt.

En viktig förutsättning handlar om att reglerna behöver vara begripliga och enkla att tillämpa. Det ska vara lätt att göra rätt. Svenskt Näringsliv anser därför att arbetsmiljöstrategin tydligare borde innefatta skrivningar om vikten av att dagens komplexa regelverk på arbetsmiljöområdet görs enkelt och tydligt så att alla typer av företag – stora som små – lätt förstår och kan leva upp till de krav som regelverket ställer.

Förutom enklare regler behöver företagen stöd och vägledning när det gäller tillämpningen av reglerna. Detta är något som Arbetsmiljöverket ska kunna tillhandahålla, vilket Svenskt Näringsliv påtalat och utvecklat i rapporten Arbetsmiljöverket 2.0 - En möjlig väg mot en bättre arbetsmiljö och en uppskattad myndighet.

I nämnda rapport för Svenskt Näringsliv även resonemang om ansvar och ansvarsfördelning, något vi hade välkomnat i utredningen i större utsträckning. Det är arbetsgivarna som har huvudansvaret för arbetsmiljön. Men även arbetstagarna har en aktiv roll i arbetsmiljöarbetet, då denne är skyldig att följa givna instruktioner, använda skyddsutrustning, rapportera risker och medverka i arbetsmiljöarbetet. Detta är något som bör lyftas fram och tydliggöras i strategin.

Dessutom borde Arbetsmiljöverket få ett uttalat ansvar för arbetsmiljön på systemnivå, ett ansvar som skulle innefatta att ge arbetsgivarna bästa möjliga förutsättningar att ta sitt arbetsmiljöansvar. Det handlar inte om att förändra eller förminska arbetsgivarnas ansvar för arbetsmiljön på varje enskild arbetsplats. Men Arbetsmiljöverket har kompetens, föreskriftsrätt samt maktbefogenheter och därmed stora möjligheter att påverka arbetsmiljön i Sverige genom att skapa de rätta förutsättningarna i form av regler, stöd och tillsyn. Ett sådant ansvar skulle bland annat kunna möta upp företagets behov av stöd och vägledning vad gäller tillämpning av regelverket. Med ett uttalat ansvar på systemnivå skulle myndigheten kunna hållas ansvarig för vilka förutsättningar arbetsgivarna har för att bedriva ett bra arbetsmiljöarbete.

Företagshälsovård eller motsvarande expertresurser behöver ges goda och långsiktiga förutsättningar

Många av Svenskt Näringslivs medlemsföretag tar hjälp av företagshälsovård eller annan motsvarande expertresurs. För flera av företagen är dessa experter en nödvändig resurs för att kunna bedriva ett bra arbetsmiljöarbete och för vissa företag är tillgången på dessa expertresurser till och med en förutsättning för att kunna följa arbetsmiljölagstiftningen. Dock finns ett antal problem på området, något som såväl Svenskt Näringsliv som flera utredningar tidigare lyft fram (exempelvis SOU 2022:45 och Mynaks rapport 2019:2). Det handlar till exempel om bristen på tillgänglighet av företagshälsovårdstjänster i hela landet och för alla typer av företag, svårigheter för företagen att identifiera de egna behoven av extern hjälp och lyckas med relevant upphandling samt framför allt att det råder kompetensbrist för flera yrkeskategorier kopplade till företagshälsorna. Det gäller inte minst arbetsmiljöingenjörer, med kompetens inom framför allt de tekniska, fysikaliska och kemiska arbetsmiljöområdena, och företagsläkare, där bristen på läkare med specialistutbildning (ST) inom arbetsmedicin är särskilt akut.

Svenskt Näringsliv noterar att ovan inte lyfts fram i strategin i den omfattning som är nödvändig för att problemet ska komma närmare en lösning och förespråkar att så sker på ett tydligt sätt.

Synpunkter gällande utredningens bedömningar och förslag

Strategin behöver vara både bred och tydlig

Med ovan beskrivna kompletteringar tillstyrker Svenskt Näringsliv utredningens förslag till ny arbetsmiljöstrategi för åren 2026-2030 inklusive de delvis justerade delmålen; ett hållbart arbetsliv, ett hälsosamt arbetsliv, ett tryggt arbetsliv och ett innovativt arbetsliv. Vi anser att de fyra delmålen är relevanta samt tillstyrker utredningens förslag om att låta delmålet om en arbetsmarknad utan brott och fusk (arbetslivskriminalitet) utgå. Detta ska dock inte förta vikten av att regeringen och andra aktörer även fortsatt behöver prioritera frågor kopplade till arbetslivskriminalitet men att det bör ske inom ramen för andra strategier och satsningar. Arbetslivskriminalitet kan aldrig accepteras utan ska motverkas i alla dess former. Den snedvridna konkurrens som arbetslivskriminaliteten medför drabbar våra medlemsföretag, näringslivet i stort och vårt gemensamma välbefinnande.

Vidare ser Svenskt Näringsliv positivt på utredningens ambition att strategin behöver vara både bred och tydlig. Detta är en svår balansgång och som den nuvarande strategin inte lyckats leva upp till. Vi hoppas att den nya strategin ska lyckas med detta och kan konstatera att förutsättningarna är bättre i denna strategi jämfört med den nuvarande.

Viktigt med en nationell samordningsfunktion

Svenskt Näringsliv tillstyrker utredningens förslag om att inrätta en nationell samordningsfunktion för arbetsmiljö med placering på Arbetsmarknadsdepartementet och att därmed bland annat stärka förankringen av arbetsmiljöpolitiken hos arbetsmarknadens parter. För att strategin ska få genomslag krävs att samtliga relevanta departement och myndigheter medverkar i arbetet med strategins delmål. Det är därför av stor vikt att det skapas goda förutsättningar för att strategin ska bli hela regeringens arbetsmiljöstrategi.

Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning om att den nuvarande arbetsmiljöstrategin har fått ett begränsat genomslag. Vi ser positivt på den bedömning som utredningen gör gällande parternas ökade insyn i arbetet med strategimålen genom den uppföljning och dialog som den nationella samordningsfunktionen föreslås ansvara för.

Likasa tillstyrker vi utredningens förslag om att Statskontoret får i uppdrag av regeringen att följa upp och utvärdera genomförandet av den nya arbetsmiljöstrategin.

Svenskt Näringsliv

Carina Lindfelt
Avdelningschef